

Бешовлари ривоят қилишган.

Бу ҳадисда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам «Қуръондан билганларингни ўқи», демоқдалар. Агар Фотиҳани қироат қилиш фарз бўлганида, албатта айтган бўлар эдилар.

Ҳанафийлар ижтиҳодига кўра бундан олдинги ҳадис «Ким Фотиҳа сурасини ўқимаса, унинг намози тўлиқ бўлмайди», деган маънода айтилган.

Ҳамма далилларни қўшиб ўрганилганда, намозда Фотиҳа сурасини қироат қилиш вожиб ҳисобланади.

Бир сура ёки уч оятни зам қилиш.

«Зам қилиш» дегани «ортидан қўшиш» деган маънони билдиради. Бу ибора намозда Фотиҳа сураси қироатининг ортидан яна бир сура ёки баъзи оятларни ўқишга ишлатилади. Бу намоздаги вожиб амаллардан биридир.

Зам сура қилиш вожиблигига далил:

**مَلَسُوهُ لَعَلَّ يَلْسُ بِبَنِي لَانَكَ: لَأَقُوهُ لَلِضَرَّةِ دَاتَقِي بَأَنْعِ
بَاتِ كَلَّ حَاتَفَبِرْ طَلِإَةِ صَنْمَنْ يَلِوَالِ نِي تَعْلُ رَلِ اِي فِ أَرْقِي
عِي أَلِ أَعْمَسُ يَوِ، عِي نَأْتِ لَلِ اِي فِرْصَ قِي وَ لَوَالِ اِي فِ لَوَطِي، نِي تَرُوسَ وَ
عَالِ صَنْمَنْ يَلِوَالِ اِي فِ لَوَطِي نَأْتِ لَلِ دَلْ شَمِ رُصْغَ لِ اِي فِ وَ، أَنْ اِي حَأ
يَ دِمْرَتِ لَلِ اِي فِ سَمْ خَلِ أَوْرَ، عِي نَأْتِ لَلِ اِي فِ رُصْ قِي وَ خَبْ صَلِ**

Абу Қатода розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам пешин намозининг биринчи икки ракъатида «Фотиҳатул Китоб» ва икки сурани ўқир эдилар: биринчи ракъатни узун қилиб, иккинчисини қисқа қилар эдилар. Гоҳида оятни эшиттириб қўярдилар. Аср намозида ҳам шундай қилар эдилар. Бомдод намозининг биринчи ракъатини узун, иккинчисини қисқа ўқир эдилар».

Бешовларидан фақат Термизий ривоят қилмаган.

**أَمْ وَبَاتِ كَلَّ حَاتَفَبِرْ أَرْقَنْ نَأَنْ رُمُ: لَأَقُوهُ لَلِضَرَّةِ دَاتَقِي سِي بَأَنْعِ
دُوَادُ وَبَأْ هَاوْرَ: رَسَيْتِ**

Абу Саъид розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Биз Фотиҳани ва муяссар бўлганичани қироат қилишга амр қилинган эдик».

Имом Абу Довуд ривоят қилган.

**عُرِّمَ أَمْسُو هِي لَع لَلِ صِيْبِن لَانْ أُنْعُ ه ل ل ل ي ض ر : عُرِّي رُه ي بْ أ نْع و
دَمْحُ أ ه أ و ر . د ا ر ا م ف ب ا ت ك ل ل ا ح ت ا ف ة ا ر ق و ب ا ل ا ص ا ل : ي د ا ن ي ف ج ر ح ي ن ا
د و ا د و ب ا و .**

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам унга (одамлар олдига) чиқишни ҳамда «Китобнинг «Фотиҳа»си ва яна зиёда қироат бўлмаса, намоз йўқ!» деб жар чақиришни амр қилдилар».

Аҳмад ва Абу Довуд ривоят қилишган.

Имом Байҳақий шунга далолат қиладиган нарсани Али, Ибн Масъуд ва Оиша розияллоҳу анҳумдан ривоят қилган.

**نَمَلَةَ الصَّالِو : م ل س و ه ي ل ع ل ل ل ي ل ص ه ل ل ا ل و س ر ر ل ا ق : د ي ع س ي ب ا ن ع
ه ح ا م ن ب ا و ي ذ م ر ت ل ا ه ا و ر . ا ه ر ي ع و ه ض ي ر ف ي ف ي ر و س و د م ح ل ا ب ا ر ق ي م ل**

Абу Саъид розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Фарздами ёки бошқасидами, «Ал Ҳамду» ва сура ўқимаган кишининг намози йўқ», дедилар».

Термизий ва Ибн Можа ривоят қилишган:

**أَرْقَيْ مَلْ نَمَلَةَ الصَّالِو : م ل س و ه ي ل ع ل ل ل ي ل ص ه ل ل ا ل و س ر ر ل ا ق
ي ن ا ر ب ط ل ا ه ا و ر . ن ا ر ق ل ا ن م ن ي ت ي ا و ب ا ت ك ل ل ا ح ت ا ف ب**

Имом Табароний қилган ривоятда Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Ким Қуръоннинг «Фотиҳа»сини ва икки оятни ўқимаса, унинг намози бўлмас», деганлар.

**ا ل ا ة ب و ت ك م ل ا ئ ن ج ت ا ل : م ل س و ه ي ل ع ل ل ل ي ل ص ه ل ل ا ل و س ر ر ل ا ق
ي د ع ن ب ا ه ا و ر . ا د ع ا ص ف ت ا ي ا ث ا ل ت و ب ا ت ك ل ل ا ح ت ا ف ب**

Ибн Адийнинг ривоятида Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Фарз намоз Китобнинг «Фотиҳа»си, уч оят ва ундан кўписиз намоз бўлмайди», деганлар.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди